

Barberà de la Conca de 1193 (Miret, *El Més antic text lit.*, p. 22); en les *VidesR*: «Felici --- fo besavi de Sent Gregori», f° 209v1 (traduint *attavus* 639); i també en la *Questa* del mallorquí Reixac, S. XIV (100.24). OPou defineix així els ascendants: «lo besavi, pare de l'avi o àvia: proavus; lo rebesavi: abavus; lo pare de rebesavi: attavus» (*TbPu.*, p. 156); però per al rebesavi, Pere el Cerimoniós usava *tresavi*: «dix que li paria que a Santa Ponça deguésem pendre terra, hon ja lo rey En Jacme, nostre *tresavi*, la havia presa» (*Cròn.*, ed. 1942, III, 22.67, p. 129) o sigui Jaume I, el seu rebesavi; no conté TRES sinó TRANS com el cast. antic *trasabuelo*, *tras-trasabuelo* (> *tatarabuelo*, DCEC).

+ *Aviatge* 'heretatge dels avis': «don a 'N R., filio meo, per parte et fraesca, per *aviage* e per patrimonii --- et lex <'i deixo'> a Bertran, filio meo, Castellon ab tot son terme --- pro parte et fraesca, per *aviage* et per patrimonii --- lex a 'N Berenguer filio meo Lozas et Pignana --- per parte et fraesca, per *aviage* ---», doc. de 1237 de la Baixa Ribagorça (Miret, *BABL* VII, 178); i en forma més llatina: «duos mansos quos mihi laxavit pater meus de *aviatico*», doc. d'Organyà a. 1157 (*BABL* VI, 393) i «advenit mihi R. per *aviaticum* et per alias voces, et est hoc in comitatu Bergedano», doc. de 1179 (*Cartulari de Poblet*, p. 180); mot conservat fins avui a la Vall d'Aran i en gascò: aran. *aubiatge* (< *aiiâge*, cf. *EntreDlle*. II, 16) 'hisenda', 'casa amb les seves dependències (borda, corral, estable)', i a tota la vall superior de la Garona: Luixon «bien, propriété» (*Bouts d. M.* x, 115), «era maisoun pairal' è 't sòn ta dous *aubiadje*», 'les alentours, les dépendances immédiates' (= 'el seu *aviatge* tan dolç') (BSarrieu, *Arm. dera Mount.*, 1935, p. 17), Ferrère-Barousse «terrain avec ses dépendances», Vall de Goeil (Luixon) «parc» (*Bouts d. M.* x, 123; IX, 201). El ll. AVIATICUS 'pertanyent als avis' es troba ja en les *Leges Burgundionum* i en una altra font jurídica (*ALLG* VIII, 448); i *hereditatem aviaticam* en la *Lex Ripuaria* (LVI, 4): «cum viriles sexus ex-stiterit femina in hereditate *aviatica non succedat*» (FWDFFischer, *Leges Barbarorum* II, 19); d'ací crec jo que prové també el lionès *aivajo* «race» (*Rom.* XX, 333; XXI, 132, per al qual Phillipon proposa HABITUS + -ATICUS fonèticament impossible i Puitspelu vacilla entre una etimologia basca i una de cèltica no menys inacceptables); i amb el sentit de 'nét' és sabut que també vénen d'AVIATICUS el lomb. *abiadego* i b. engad. (*abiadi*, REW, 825 (per a un procés semàntic paral·lel en mots baltoeslaus, germ. i cèltics, veg. Benveniste, *Vocab. des Inst. Indoeur.* I, 224, 234). *Atàvic*, derivat savi del llatí *atavus* 'rebesavi'; *atavisme* [1868, *SLitCosta*].

† D'aquest ha de ser manllevat el rossell. + *aijol*, amb el significat figurat de «pignon» d'un edifici, o sigui 'pinacle o cap del penal o cavall de la teulada'. Que certament no hem de pensar a derivar d'un *APICIOLU o *APIOLU diminutiu d'APEX 'punta' (Fouché, *Phon. Rouss.*, 187; Moll, *GramHistCa.*, § 144) impossible per clares raons fonètiques (ci > ç, pi > pi) i contrari de les regles de formació dels

diminutius. Segurament en el sentit de 'part molt venerable i capdamunt de l'edifici'. —² Paral·lel al napol. *vava* 'àvia' i *vavona* 'avi' (que cita Rohlf, *It. Gr.*, § 38). Formació semblant, per repetició infantil, al francès *tante* < fr. ant. ante AMITA, al cast. clàssic i amer. *taita* 'pare', i cat. *conco* < (av)óncol 'oncle'. —³ És un disbarat inconcebible l'«explicació» de Fouché com a resultat de l'aglutinació de l'article IPSE, cosa que fonèticament no podia dar altre resultat que *savi o màxim *sai o *xai (aquests ja ben inversemblants), mai de la vida una j-. I no s'explica que *AlcM* ho repeteixi, tot donant, en canvi, el bon concepte de *taio*, *taia*.

Aviació, V. au (OCELL) *Aviada*, V. via *Aviadejar*, *aviadet*, V. *aviat* *Aviador*, V. au (OCELL) *Aviadura*, V. via *Avial*, V. *avi* *Aviam*, V. *aviram* *Aviament*, *aviar*, V. *via*

AVIAT, variant dels antics *viats*, *vivats*, *ivats* (també escrits de vegades amb -aç), també occitans *viatz*, *vivatz*, 'de pressa', it. ant. i dial. *vivaccio*, *ivaccio*, *avaccio*, 'aviat', 'de pressa', tots els quals provenen del ll. VIVĀCIUS 'més vivament, més ràpidament', amb eliminació quasi general de una de les dues v, com és regular, per la dissimilació. □ 1.ª doc.: *ivaz*, fi S. XII, *Homilies d'Organyà*; també *viats* i *vivats* es troben des de mj. S. XIII; *aviat* S. XVII.

«E la bona ventura des sos moz presa *ivaz* per la torba dels vans pensamentz del segle, qui-ns destorben en oracions e en bones obres, fazam-o axí com lo ceg fed ---», *Hom. d'Org.*, 4v1. En els poetes catalans del S. XIII trobem alhora *vivats*, *viats* i *ivatz*. Guillem de Cervera: «malvada voluntats / non és fesels ni ferma; / per què, fug trop *vivats*,¹ / e qui la té bé s merma» (*Prov.*, 76c), «Reis: ausén entendets / ço que dïson li san(t): / greu caus(a) és car fallets! / *viats* vos repondran!» ('aviat us enterraran', ib. 131d), i *ivasosmens*, 461b.

Semblantment Cerverí de Girona: «ac parat un lassel / on pres lo rossinyol, / e'l rossinyols mesquís / esforcet-se e dis: / --- —no m'ausiats / qu'eu-diray, si-m lexats, / tals tres causes que say, / d'on tots temps valrets may, / sol creyre les vullats—; / e'l vilàs, molt *viats* / lo rossinyol jaquí», *Faula del Rossinyol*, v. 138; «Levem-nos bon maytí, com bos peleyris fa, / per tal que pusca anar / *ivàs* al loch on va: / alberguem-nos ab jorn e prengam nostr' hostal ---», *Sermó*, v. 150; «per hò no-m desesper / qu' hom pren *ivatz*, — aprés maltrait, plaser, / e qui pus gran — guerr' hà, fay pus gran patz», *lfrica* 1/114.13.

Ivaç segueix apareixent sovint en escriptors catalans ben purs dels Ss. XIII i XIV: «e corregueren tota la terra: mas no durà gayre, que *yvaç* los fo vedat», Desclot (§ 91); «Senyor, a mi és semblant que yo é <'stat> asats en aquest segle, e si a vós plau tr<a>—àts m'ich *hivàs* e prestament», Reixac (*Questa Graal*, f° 129); «e cela blancura que és en los uyls dels infants és guarida *ivàs*, ab que hom hi meta de la let